

ZRZESZ KASZĘBSKŌ

PISMO LUDU KASZUBSKIEGO

„Zrzesz Kaszëbskŏ” wychodzi trzy razy w tygodniu.
Dotatek literacko-naukowy „Chëcz” ukazuje się w każdym numerze sobotnim.
Prenumerata: Miesięcznie 15 zł. Cena numeru pojedynczego 1.50 zł.

Redaktor Naczelny: Brunon Richert. Redaguje Kolegium: Jan Rompski, Ignacy Szutenberg, J. Gniech, F. Kowalski.
Wydawca: Spółdzielnia Wydawnicza „Zrzesz Kaszëbskŏ”.
Adres Redakcji i Administracji: Wejherowo, Skrzynka Pocztowa nr. 30.

Rok VIII.

Wejherowo, sobota 1 grudnia 1945 r.

Nr. 26

BRUNON RICHERT.

Historyczne perspektywy

(Z cyklu: *Myśli o kaszubskiej rzeczywistości*)

Budując nową rzeczywistość kaszubską oparliśmy się na zdrowych podstawach światopoglądowych i moralnych, uwzględniliśmy już istotne zagadnienia ogólnopolskie a teraz przechodzimy do składników specyficznie rodzimych w kaszubskiej rzeczywistości.

Aczkolwiek w literaturze naukowej i publicystycznej nie mało pisało się o Kaszubach, to jednak patrzano na nich pod kątem widzenia współczesności, a za mało zwracano uwagi na przeszłość ludu kaszubskiego, mogącą wyłutaczyć niejedną przyczynę, rozgrywającą się na naszych oczach i pozornie dla nas niezrozumiałą. Ten sposób oceny spraw kaszubskich trafia się szczególnie często u ludzi przybywających na Kaszuby z innych dzielnic i zakątków Rzeczypospolitej i nie umiejących inaczej patrzeć na jakiegokolwiek procesy i zjawiska, jak tylko według kryteriów, które przyjęli za podstawę (może były one nawet słuszne) w odniesieniu do swojej rodzinnej ziemi, dzielnicy czy regionu. Stąd brak często wspólnej podstawy wzajemnego zrozumienia się między t. zw. przybyszami a rdzenną ludnością kaszubską, co z kolei powoduje pewne rozdzwinki i animozje w całości życia społecznego, przeszkadzając wytworzeniu się zgodnej koordynacji wysiłków dla osiągnięcia tych czy innych doniosłych celów, ważnych z punktu widzenia dla dobra publicznego.

To też zabierając głos w sprawach kaszubskich i stawiając ideologię i program ruchu kaszubskiego sprawy te musimy gruntownie sobie uświadomić i przyswoić sobie pewne zasadnicze prawdy.

Nasamprzód musimy ocenić wartość etniczną ludu kaszubskiego, jego stronę psychiczną i te wypadki dziejowe, które kształtowały i zmieniały oblicze ludu kaszubskiego. Nasze dzieje, to nie tylko okres ciężkich prób i walk, ale to przede wszystkim wielki okres dokonywania się niezmiernie ciekawych przemian w naszej kaszubskiej psychice i rzeczywistości. By wczuć się w istotę kwestii kaszubskiej trzeba sięgnąć do historii — trzeba zrozumieć treść całego okresu naszych dziejów.

Wartość etniczną ludu kaszubskiego jest wielka. Etnografia zalicza Kaszubów do rasy nordyckiej.

Strona psychiczna człowieka nordyckiego tak się przedstawia. Nordyk posiada inteligencję ogólną średnią albo i wyższą, uczuciowo jest zamknięty w sobie, jest powolny, zimny, stały i opanowany, jest zarozumiały, mało towarzyski i zachowawczy o małej wyobraźni, jednak o poczuciu estetycznym. Człowiek nordyczny pracuje dobrze i w pracy swojej jest bardzo staranny. W takim czystym typie, powiada nauka, występuje rasa nordyczna obficie na Pomorzu i na Wileńszczyźnie, w Wielkopolsce i na Wołyniu. Ten to nordyzm ludu kaszubskiego tłumaczy wiele a może nawet wszystko. Proszę się nastawić na długą nordycką falę myślenia i usposobienia kaszubskiego a znikną podejrzenia różnych krótkofalowców i współzycie będzie jak najlepsze. Pierwszym na Pomorzu który poruszył ciekawe to zagadnienie, był dr. Ceynowa, ale wówczas go nie rozumiano i drwiono sobie z niego.

Podobny wizerunek Słowian północnych, mający obcy i swoi. Mówi Ibrahım, syn Jakóba: „Słowianie stanowią liczne, różnorodne plemiona. Gdyby nie było wśród nich rozdzielenia wskutek wielu rozgałęzień pokoleń i rozdrobnienia pokoleń, żaden lud na ziemi nie mógłby się potęgą z nimi mierzyć. Zamieszkują one kraje bardzo bogate w osady i środki żywności. Pilnie oddają się rolnictwu i przewyższają wszystkie ludy północy w zdobywaniu pożywienia. Towary ich dochodzą morzem i lądem do Rusów i do Konstantynopola. Najważniejsze plemiona północy mówią po słowiańsku, bo z nimi obcuje np.

Przedstawiciele 51 państw Przed Sesją Organizacji Narodów Zjedn. i Rady Bezpieczeństwa

LONDYN (PAP). — Komisja przygotowawcza zaimie się rozpatrzeniem sprawozdania komitetu wykonawczego, przyjęciem porządku dziennego dla pierwszej sesji zjednoczonej Organizacji Narodów Zjednoczonych, przygotowaniem sesji Rady Bezpieczeństwa Rady Powierniczej i społeczno-gospodarczej, przekazaniem agendy Ligi Narodów i ustaleniem siedziby Organizacji Narodów Zjednoczonych. W posiedzeniu komisji przygotowawczej biorą udział przedstawiciele 51 narodów i ponad 50 rzeczoznawców. Związek Radziecki przysłał 50 rzeczoznawców.

Na ostatnim posiedzeniu komisji przygotowawczej omawiano sprawę procedury obrad Organizacji Narodów Zjednoczonych. Na wniosek delegata radzieckiego, Gro-

myko, ustalono 5 języków urzędowych, które będą stosowane w obradach, a mianowicie: angielski, rosyjski, francuski, hiszpański i chiński. Przyjęto zasadę, że uchwały zapadać będą większością dwóch trzecich głosów obecnych i głosujących delegatów. W sprawach technicznych decydować będzie zwykła większość.

LONDYN (rad). — W poniedziałkowym zebraniu komisja przygotowawcza organizacji narodów zjednoczonych UNO podzieliła prace między 8 komitetów technicznych, które zostaną automatycznie powołane do życia bez dalszej zwłoki. Te komitety właśnie uskutecznią prawdziwą pracę komisji przygotowawczej. Zebrania ich rozpoczynają się we wtorek.

Do naszych Czytelników i Przyjaciół.

Po dwóch miesiącach pracy skupia się już około nas niemałe grono wiernych czytelników i przyjaciół. Jesteśmy z tego dumni i szczęśliwi. Wiemy, że lud kaszubski zaufał „Zrzeszë”, i uważa ją za naprawdę swoją gazetę. Jest też „Zrzesz Kaszëbskŏ” i grono jej współpracowników centrem jedynym i najżywoźniejszym ośrodkiem pracy regionalnej na Kaszubach. Patrzymy z ufnością w przyszłość, bo w tej chwili „Zrzesz Kaszëbskŏ” jest już organem prasowym zawiązanego Zrzeszenia Regionalnego Kaszubów. Od stycznia 1946 r. będziemy również wydawać dwumiesięcznik literacko-naukowy „Cassubia”, który będzie organem prasowym Koła kaszubskich literatów i pisarzy „Vjitrnjŏ”. Wiemy też, że to wszystko nakłada na nas wielkie obowiązki. Znajemy je i staramy się je wy-

pełniać według naszych najlepszych sił i rzeczywistych możliwości. Już od numeru 25 ulepszyliśmy szatę graficzną naszego pisma a w najbliższych dniach nastąpią dalsze ulepszenia m. in. będziemy trzymać się stałego układu materiału prasowego na łamach naszego pisma, będziemy je (a szczególnie „Chëcz”) urozmaicali ilustracjami, i znacznie rozszerzymy dział regionalny. W dziale regionalnym stale będziemy umieszczać dział „Uczymy się po kaszubsku” (nauka pisania i czytania po kaszubsku), „Z przeszłości Kaszëb” (będą to ciekawe opowiadania z naszej historii) i „Skŏrb kaszëbskij literaturze” (będziemy tu zamieszczać najciekawsze wyjątki naszej literatury).

A teraz niespodzianka. Dawnym zwyczajem „Zrzesz Kaszëbskŏ” pragnie wydać Kalendarz ścienny i kaszubski kalendarz książkowy na rok 1946. Kalendarz ścienny o trzymają wszyscy abonenci i czytelnicy „Zrzeszë”, dołączony do numeru gwiazdkowego, który też wyjdzie w większej obojętosti i treści urozmaiconej. Natomiast kalendarz książkowy otrzymają wszyscy, którzy zaabonują „Zrzesz” na styczeń. Dołączymy go do numeru „Zrzeszë” na Nowy Rok. Najlepsze kaszubskie pióra przyrzekły nam artykuły i publikacje do kalendarza a rysownicy już teraz przemysłiwują, jak uupiększyć obrazkami i ozdobami nasz kalendarz.

Dalszą prośbę kierujemy do tych czytelników i Przyjaciół, którzy prowadzą przedsiębiorstwa i interesy, i uważają skorzystać z okazji kalendarza, aby zareklamować swoje firmy w naszym kalendarzu książkowym.

Tych wszystkich prosimy, ażeby zgłoszenia nadesłali najpóźniej do 22 grudnia. Kaszubi! Kto chce jeszcze zamówić „Zrzesz” na grudzień może to uczynić! Należy przekazać pocztowym przestać tylko 15 zł z podaniem swego adresu. Należy przekazać wysłać pod adresem: Administracja „Zrzeszë Kaszëbskij”, Wejherowo, Skrzynka Pocztowa 30. Wszyscy czytelnicy winni od 1 do 15 grudnia odnowić abonament na miesiąc styczeń 1946 r. Prenumeratę „Zrzeszë” na styczeń przyjmuje każdy Urząd Pocztowy, każda Agencja Pocztowa od 1 do 15 grudnia. Czas są wyjątkowe, co usprawiedliwia nasz apel do Was: Każdy prawdziwy Kaszuba popiera swoje pismo „Zrzesz Kaszëbskŏ”.

REDAKCJA.

Ze względów

technicznych (brak prądu) dodatek sobotni „Chëcz” będzie dołączony do numeru wtorkowego. Redakcja.

